

A NOSA TERRA

IDEARIUM DA IRMANDADE DA FALA NA GALIZA E NAS COLONIAS GALEGAS D'AMÉRICA E PORTUGAL

ANO MCMXX

SUMARIO

Pequenos ensaios de bioloxía políteca, PAZ D'ANDRADE.—Irlanda.—¡Lembrádevos, galegos, lembrádevos, J. CEA.—Arand Nazariantz.—O Idioma, JOAN SAGO E ARCE.—Asteriscos, ROBERTO BLANCO TORRES.—Rexionalismo astur.—Teatro Cabanillas.—Un ché, dous chés...—Diario d'unha dona, Z.—Peneirando.—Poemas Sinxelos, CORREA-CALDERÓN.—O amor que soño, J. I. R.—Glosa, JOSÉ IGLESIAS ROURA.—Contacións decenaes.—Libros e revistas.

PREZOS DE SUSCRIZÓN,—NA CRUÑA, ó mes 40 cts.; FORA trimestre 1'50 ptas.,—AMÉRICA, trimestre, 2 ptas.,—Custe d'un número, 15 cts.,—Pagos adiantados,

Redacción e Administración: Praza María Pita, 17, baixos, CRUÑA.

LA PROVEEDORA GALLEGA

DE

Xuan Vázquez Pereiro

A millor fábrica de chocolates de Galicia, sita na Rúa estreita de San Andrés.—A CRUÑA

Irmans: si queredes estar sans e fortes tomade todol'os días unha cunca do rico chocolate que fabrica ista casa, e veredes como sin darvos conta estades ledos e traballades sin sentir o mais cativoiro cansancio. porque gozaredes de boa saúde.

¿Por qué é isto? porque os chocolates que fai ista casa, fanse cós millores productos i-a limpeza mais eisquisita.

PROBÁDEOS E CONVENCERÉDESIVOS

Os viños e coñas millores

son os qu'eisporta a casa de PEDRO DOMEQ, de Xerez Fronteira, fundada en 1734. A casa mais antiga de Xerez.

O vermouht mais selecto

de mundial e reconocida sona é o ZINZANO (Torino).

Pra viños de mesa

non hay outros com'ós dos cosecheiros eisportadores señores R. LOPEZ DE HEREDIA (Haro) Casa central: Plaza da Equitativa.—MADRID.

Representante eisclusivo (matriculado) de todas istas marcas:

JOSE C. JUNCOSA

Galera, 39 e 41-2.º piso.—A Cruña

NOVELTY

PLANCHADEIRO DE MODA GRANDES TALLERES

DE LAVADO E PRANCHADO DE ROUPA NOVA E DE USO

Despachos centraes—A Cruña, Cantón Pequeno, 12; Vigo: Praza da Constituzón, 12.

Sucursaes na Cruña.—Estreita de San Andrés, 12; Praza de Azeárraga, 4; San Agustin, 22.

Sucursal en Vige.—Ireo núm. 5.

Todal-as nosas sucursaes ostentan un letreiro como siñal, qu'é reproducón da marca de garantía eiqui estampada.

Recíbense encárragos de fora, y-espídense por meio das nosas sucursaes. Si no lugar onde vostede reside non-a hay, sírvase manifestarnos seus desexos de mandárenos os seus encárragos.

PAULINO FREIRE

BOUZAS — VIGO

SUCURSAES: CRUÑA - FERROL

Redes d'algodón pra Tarrafa.

Aparellos, armados e en panos, pra barcos pesqueiros.

Malletas de abacá e cáñamo alquitranado.

Cables de aceiro ingleses.

Aceites mineraes e vexetaes, e surtido com-preto pra maquinaria e pesca.

Santa Lucía, 26 e 28. — A CRUÑA

“PATENTE-SALVAVIDAS”

O millor pra pintar os fondos dos barcos. Ganou Diproma de Honore, Gran premio e medalla d'ouro nas Exposiciós de Paris-Londres.

REPRESENTANTE

F. Bertran e Mirambell

Vigo - Cruña.

O CAFE NOVO

Urzáiz II.—BAYONA.

Materiales de construcion

CEMENTO ASLAND

MADEIRAS—CARBÓN

CENTRO XENERAL DE SEGUROS

Ignacio Pedregal

NA CRUÑA

LA MODERNISTA

GRAN SALÓN DE BARBERÍA

— DE —

RAMOS E ACEA

San Andrés, 94-1.º —A CRUÑA

Establecemento de primeiro orde, dotado de estufa de desinfección e todol'os aparatos higiénicos. Especialidade en lavados de cabeza lociós e friciós de todas clases.

NOTA: N'este establecemento atopara o público un servício permanente a cárgo dos seus propietarios, antigos dependentes das mais importantes peluquerías desta capital.

Fábrica mecánica de calzado

— DE —

Anxel Senra

RÚA XAN FLOREZ

Depósito: Cantón Grande, 15

A CRUÑA

A NOSA TERRA

BOLETÍN DECENAL

ANO IV—NÚMERO 218—5 SETIEMBRE—1920

PEQUEÑOS ENSAIOS DE BIOLOXÍA POLÍTECA

I

Hay xentes, probes d'intuición, que coidan descalabrare o nazonalismo chatandô de non ser unha doutrina adiantada, progresiva; de que ven a erguer innecesarias fronteiras dividindo i-arredando os povos i-opoñendo novos oustáculos a marcha natural do mundo cara a unidade. Maxinan ises nosos nemigos que a humanidade vai camiño de constituire unha soia pátreia e qué há chegar o día, cecaís non moi lonxano xa, en que todol-os homes da terra falarán unha lingua universal, socedendo eisi ás actuaes diferencias étnicas, estóricas i-espirituas unha pantástica e candorosa simplicidad mundial.

Imos ver como ista conceución côr de rosa non se asenta en fundamentos racionais i-está en aberta rifa coa Natureza e coa realidade.

O progreso da humanidade non é unha marcha constante perseguindo a uniformidade, senón que, pol-a contra, tende á seleición das formas de vida; e decir, propende sempre a adopción d'aquelas fórmulas sociaes que mais favorezan o libre desenvolvemento biolóxico. Na eternidade dos tempos, o que sobrevive non é o mais sinxelo, senón o millor, o que ten maor capacidade vital. A unidade orgánica somentes se dá na célula. E canto mais vaiamos rubindo na esqueira dos seres vivos, dende a ameiva até o home, tanto mais perfectos sexan, eisi serán mais complicados. Na vida moral do home ouservase o mesmo fenómeno: a y-alma mais sinxela é a dos nenos i-a medida que van medrando en facultás i-en coñecimentos, eisi a intensidade dos afeutos, o ímpetu das pasións i-o xermolar das ideas vai sendo n'eles maor: o pensamento e tanto mais culto canto mais rico é en variedade.

Isto mesmo tense que dare forzosamente nos povos que non son outra cousa que agrupacións orgánicas d-individuos. Os povos, canto mais van adiantando no camiño da prosperidade, eisi van evolucionando e virándose d'homoxeneos en heteroxeneos, por un ineluitable proceso de diferenciación. A simplicidade, a uniteralidade en total-os xeitos da vida, compre somentes a periodos rudimentarios, primitivos: o adianto i-o progreso implican complexidade. Eis-o eixempro que ofrecen os povos cabezaleiros do mundo, que alcanzan o maor eisponente de cultura até hoxe coñecido, todos íles constituídos nos réximes polítecicos de maor complicación, n-estados compostos, polinacionaes: Ateña Nortámerica. A mesma Inglaterra está hoxe en visprás do triunfo do federalismo e na centralista Franca as novas opinións de dereito polítecico conveñen en decrarar a necesidade de chegare axiña a imprantación do sistema autonomista. Total-as inxentes coñociós mundiaes, os movementos sísmicos

da Estoria, com'a derradeira guerra i-a revoluceón rusa ¿qué son senón partos de nacionalidades?

II

Apesar do devandito, cedendo por un instante o posto da razón a fantasía, imos a-acepar o credo dos nosos adversarios, queremos crêre que están no certo os que coidan co mundo camiña a unidade. Inda vai sere mais xenerosa a contesión: imos a supoñer por un supremo esforzo d'imaxinación, que unha oleada formidabre de cosmopolitismo niveladore barreu as fronteiras polítecicas e acabou coa diversidade das linguas. Eu digobos—é non é paradoxo—, que isa sería a conquista mais insinificante i-estéril da humanidade; eu digobos que haberiamos perdido o tempo, pois ese estado de cousos sería tan efímero como un soño de felicidade. I-a razón de tan pasaxeira temporalidade chouta ôs ollos: a simplicidade endexamais se perpetúa, nin s'estabiliza en ningunha manifestación vital: as causas, canto sexan d'arquitectura mais sinxela eisi serán mais fráxiles. Os animais inferiores na escala zoolóxica, que son os de complexión menos complicada, teñen unha vida mais curta i-están moito mais espostos a perdela, cós superiores, qué, canto mais o sexan, maor lonxevidade abranguen.

Emporiso, canto meirande e perfeita fora a homoxeneidade en que estivera organizada a sociedade humana, eisi duraría proporcionalmente menos tempo, eisi se crebantaría mais axiña o equilibrio até que a vida universal fora, de novo, adoptando fórmulas diferenciadas en consonancia co-a xeografía, as variadades raciaes, etc. dos povos. Somentes n'un caso podería darse o réxime d'unidade polítecica e lingüística no mundo: s'este fora unha humanidade de nenos. Pró tan axiña com'os infantes se foran virando homes, ao mesmo tempo, a unidade n'ía desfaguéndose en diversidade.

III

As diferencias d'idioma, de psicoloxía colectiva, de sentimentos, de raza, que no devalar eterno dos tempos determinan as distintas costitiacións estóricas dos povos, son as manifestacións culmihantes da vida e canto mais pronunciadas sexan, demostran mais intensa plenitude. Pretendere a desaparición de tais variantes, e tanto como conspirar contra a vida mesma: fomentálas e robustecelas, e tanto como alongar no tempo i-ensanchar no espazo a subsistencia dos povos. Estes, pois, anque sexa somentes por instinto de conservación, teñen a obriga de cultural-as suas características especiaes. Elas es coaldades que os fan superiores ou os diferencian dos demais, son o que teñen de propio, cónstituen o seu uneco patrimonio, inalienábel so pena de perescer.

N'outro senso, ises valores privativos d'unha raza representan o que poidéramos chamar a sua «orixinalidade». I-esto é o úneco porque se destacará no mundo: o úneco que se lle estimará universalmente, para sere a aportación espiritual e social con que contribue o progreso i-a moderna cultura do mundo. I-é antinatural cegálas fontes da nova vida, matal-as facultás de creación periódica: a reprodución.

PAZ D'ANDRADE.

HISTORIA DOS MOVIMENTOS NACIONALISTAS

IRLANDA

I

OS IRLANDESES.—Antecedentes históricos.

En tempos lonxanos da antigüidade, a illa de IRLANDA foi habitada por *tribus* de raza celtica ou gaélica. Según a tradición e os datos históricos, seus primeiros poboadores saíron do noroeste de Iberia, ou sea GALICIA, mandados por MILESIUS. Os latinos chamaron HIBERNIA a Irlanda, e hibernios aos seus habitantes. Esta raza tivo unha lingua milleirania, o *erse*, a vella lingua dos gaels. Os irlandeses, pois, teñen parentesco étnico cos pobos da raza céltica, especialmente cos gaels da *Escocia* e *Gales* e mais cos bretons da *Francia*.

A illa de Irlanda non foi invadida pol-os romanos. Mas, dende os comezos do século XI, tivo que combater contra os invasores daneses, a quen venceron na batalla de *Clontarf*, perto de Dublin, no ano 1014.

Ceibe dos daneses, Irlanda viviu con fartura século e medio. Este tempo finou no ano 1169.

Aproveitando a circunstancia de facérense a guerra dous poderosos caudillos dos *clanes* irlandeses. Henrique II rei de Inglaterra, permitiu a un dos seus nobres para intervir no favor dos ditos caudillos. Cando os guerreiros anglo normandos tiveron establecido na Irlanda, o rei Henrique presentouse en Dublin e fíxose proclamare soberano da Illa.

Os ingleses tiñan ocupado a costa leste de Irlanda, e pasaron moitos anos sin que poideran adiantar.

Foron alí por espacio de tres séculos, milleiros e milleiros de ingleses. Iban con idea de conquistare a illa. Mas, despois de algun tempo de viveren n-ela, casábanse con mulleres irlandesas, axeitábanse as costumes, ós vestidos e lingua do país.

Derrotados os ingleses por *Roberto Bruce* en *Bannockburn*, estoupou unha formidabile revolución en Irlanda. Por grande que foi o heroísmo dos irlandeses, estes foron vencidos no ano 1318.

EDUARDO III, pol-o estatuto de Kilkenny, prohibiu aos ingleses casárense con mulleres irlandesas, levar a túnica e mais o bigote ao xeito irlandés, baixo a pena de ser declarados traidores.

Caida baixo o dominio de Inglaterra, Irlanda viu a súa historia convertida n-unha tráxica sucesión de devastadoras loitas e de horribels represións.

Georges Clemenceau escribiu que a historia de Irlanda é un martiroloxo. «*De todas las historias, a de Irlanda é a mais triste—escribe GOLDWIN—Durante mais de sete séculos non tivo mais que unha serie longi de loitas, matanzas, asesinatos, malos gobernos, guerras civís, opresións e mais miserias*»

Enrique VIII, que no comenzo fixo unha política de atracción, quixo mais tarde facer a Reforma en Irlanda e puxo duras penas para aqueles que non renegasen públicamente do catolicismo. No reinado de Sabela a persecución relixiosa foi terrible. Os bens da Igrexa Católica e as terras dos irlandeses foron roubados e repartidos entre os ingleses. Os horrores da loita armada entre ingleses e irlandeses, entre protestantes e católicos, teñen obrigado escribir ao historiador LECKY, na súa *History of Ireland*, que o rematamento da raza irlandesa fíxose con unha crueldade moito maior que a do Duque de Alba en Flandes e que é dina dos anaes mais sanguíentos dos turcos.

A metade da poboación irlandesa sucumbiu. A Acta da Supremacia do 1537 puxo na Irlanda a Igrexa Pro-

testante. Os que seguían sendo católicos eran botados e incapacitados nos cárragos civís.

Calros I doificou o réxime a que tiña sometida Irlanda. Mas non cumpriu os tratos chamados *gracias* e dou motivo ao gran erguemento do 1641.

Para cobraren os gastos da guerra, o Palramento inglés roubou a Irlanda dous millóns e medio de acres de terras irlandesas, que entregou aos contratistas (*undertakers*). No comenzo os irlandeses tiveron algunhas victorias que lles permitiron formar un Palramento propio, ou sexa a Confederación de *Vilkenny*. A desgracia, tiñaos divididos en dous bandos, un, partidario de facer pacto con Inglaterra e disposto o outro a seguir a loita. Mentras tanto, estoupou a revolución inglesa. Enforcado Calros I, desembarcou Cronwell na Irlanda mandando un forte exército que derrotou aos irlandeses. A matanza foi horribel. Milleiros de irlandeses fuxiron da illa. Tres provincias enteiras—*Munster*, *Ulster* e *Leinster*—foron levadas e repartidas entre os soldados ingleses.

No tempo dos Eduardo amainou a opresión dos irlandeses. Ao sobrevir a revolución do 1688, os católicos irlandeses declaráronse partidarios de Jaime II. O rei buscou un refugio na Irlanda, e alí un Palramento católico proclamou a liberdade relixiosa. Guillermo de Orange venceu aos irlandeses na famosa batalla de *Boyne* (1690). Milleiros de estos fuxiron da batalla e da servidume, emigraron e formaron batallóns irlandeses ao servicio dos grandes Estados católicos. A provincia de *Ulster* quedou valeira de irlandeses, os que foron trocados por escoceses e ingleses dos que tiñan seguido a Guillermo de Orange. D-aquí que se coñecen por *orangistas*.

Trunfante Inglaterra, impuxo a Irlanda un réxime de escravitude e de bulra. Os católicos foron desposeídos dos dereitos relixiosos, civís, económicos e políticos.

Aos irlandeses foronlles roubadas as propiedades das suas terras. Os labregos tiveron que reconocer como donos aos señores ingleses, ficando obrigados a pagar fortes rendas. Deste xeito o labrego irlandés samente traballaba pra enriquecere ao *landlord*. Este réxime foi causa d-unha grande miseria. En vinte anos houbo catro longos periodos de fame esnaquizadora. A desesperación fixo estalar a revolta. Feixes de labregos acometéron aos *landlords*, que, cheos de medo e terrore, fuxiron do país. Esta foi a primeira revolta agraria na Irlanda. Os males d-aquel abafante réxime medrou ao producirse en grandes proporcións, o fenómeno do absentismo.

Os terratenentes vivían na Inglaterra e deixaban na Irlanda cabezaleiros e ademenistradores pra que lles mandaran o importe das rendas das terras.

(Seguirse)

NEBRA E VALENÇA

¡ Lembrádevos galegos, lembrádevos!

¡Gran tema sentimental pra xustificaren uns pasos mais para a reacción e unhos abusos mais do poder público!

En Valencia caeu morto aos trabucazos d-uns descoñecidos un foi-gobernador civil, e con él dous donas.

O presidente do Concello de ministros que nomea El Rei decrarou que o pasado a ese foi-gobernador servira de estímulo ás demais autoridades pra que cumbran o seu debere.

Ese foi-gobernador tiña enchido de obreiros as cárces da Barcelona. Despois, non chegándolle os cárces pra metel-os buscou outros locais pra facelos prisións. A eses obreiros non se lles dixo porque os encarceraba. Al-

guns levaban apreixados mais de dous anos sin comunicarlles o auto de procesamento nin tel-os posto á disposición de ningún xuez. Chegou a arbitrariedade ao extremo tal, que nin o propio gobernador civil, nin o xuzgado, nin a Audiencia sabían cantos eran os detidos nin os nomes d-eles. A esto chámalle cumprir o deber o presidente do Consello de ministros que nomea El Rei.

Mas a xenreira do presidente do Consello de ministros que nomea El Rei débuse á circunstancia de ter sido feridas dúas mulleres. Isto, o deitare sangue de mulleres, merece toda a maldición e o mais duro dos escarmentos.

¿ Lembradesvos, gallegos ?

O depositario do Concello do Son tiña festafado das uchas nuñicipaes unhos milleiros de pesetas. Para recobral-as tiña aberta o Concello o camiño xudicial, xa que o depositario tiña que ter posta a súa fianza e dispoñía ademais de algúns bens.

Non-o fixo. Como o depositario pertencía á familia caciquil, o Concello deixou na paz e prefireu que a estafa pagáse-a por enteiro o povo. Fíxo-se un repartido contrario á moral, á xustiza e mais á lei. A pelou o povo, pra non pagalo, aos medios legais. A Comisión provincial fallou en contra do povo. O Gobernador incivil botou de malas maneiras a unha comisión que foi a reclamar diante él contra o enorme asoballamento.

Este mesmo gobernador incivil mandou a Porto do Son trinta guardias civís ao mando d-un capitán pra que apoiase a todo meter a enormidade ilegal e odiosa.

Chegou a forza a Nebra. A topóuse c-un fato formado case que todo él por mulleres. Descargon sobre elas unha, dúas e tres veces as carabinas. ¿Cántas mulleres cairon? Nunca puido sabérese a conta xusta das feridas. D-as mortas, si. Foron moitas. Un verdadeiro feixe de entranas humanas ficou espallado enriba dos camiños da parroquia de Nebra.

¿ Lembradesvos, galegos ?

A Hespaña oficial non tuvo unha bágoa de door pra aquelas vítimas. E tamén eran donas, e náis, e deixaban na desesperación e na orfandade a seres que amaban e que recibían d-elas un añaco de alimento.

A Hespaña oficial non tuvo unha verba de condenación para os autores moraes e materiaes da matanza. O caciquismo do Son, Gasset que o alenta e sostén, o gobernador incivil que foi instrumento de un e outro, o Réxime que vive gracias a eses caciquismos e a eses gobernadores, os xornaes envilecidos que medran adulando ao Réxime e agarimando todas as súas ruindades e os seus crimes, todos fixeron rueiro ao redor da moera de cadávres para que a súa v-sta non chamase sobre da Hespaña oficial as maldicións e a condanación de todos os corazóns honrados do mundo.

O gobernador foi ascendido e nunca gozou dos primates do seu partido o agarimo e a consideración que lle teñen dimpois da matanza. García Prieto ten-o na estima d-un dos puntales da súa dominación na Galiza e Vicente nomeouno ao seu representante autorizado.

¡LEMBRADEVOS, galegos, LEMBRADEVOS!

Tedes pouca memoria, e as vosas protestas reducídelas a balvordos lixeiros

Pol-o mesmo adeministran e gobiñan-vos como xa se non goberna a país civilizado do orbe, como a propia oligarquía asoballadora se non atreve a gobernar e administrare a outras rexións de Hespaña.

E cando intenta-o xa vedes, non sempre son as probes fillas do povo as que caen furadas pol-as balas.

O mesmo ministro da Gobernación díxo-llo os perio-

distas o día 4 do mes que corre: «Disparan contra as mulleres que ningún motivo de xenreira puideron dare, non ten disculpa nin abrandamento posibre».

En Nebra foron asesinadas vinte mulleres.

¡ LEMBRADEVOS, GALLEGOS, LEMBRADEVOS !

J. CEA.

Ponteareas, Agosto 1920.

(Do boletín EL TEA)

Inda hai mais da abondo para nos lembrare, señor Cea, Mais as nosas mulleriñas de Osera, de Sofán de Narón... Pero os gobernos non saben d'esto. I-os nosos señoritos lles non importan as aldeanas galegas...

Os poetas extranxeiros d'agora

ARAND NAZARIANTZ

Nasceu en Constantinopla o ano 1881, o día oito de xaneiro. Con ele surde na Armenia o valor renovadore e rebelde da poesía simbolista; non virtuosismo retórico ou decadente, senon expresión ampla de conceptos e de còres. A obra poética de Nazariantz é varia e multiforme, acugulada d'amore e de dõre; d'horror e de beleza, d'esceiticismo e de fe. Na súa fonda sensibilidade poética refléxase unha notábel contemporaneidade d'aición. Señadore n'amorado da vida—díxo Jencok Armene, un grande crítico do país de seu—pose o senso íntimo xermolador da voluptuosidad lírica que ofrecen semblados a Vida i-o Ensoño. Elegiaco, co'a súa tinta misturou as súas bágoas. Mas, inxente do seu orientalismo, trabucaríamonos se o coidásemos un doente místico e durmiñento, un embriagado i estático cavaleiro do Nirvana budista. Ben outramente, Nazariantz troca en xeito de certo heroico, a súa misión patriótica e artística. É un poeta puro e un purísimo patriota exemprare. O seu gosto i-a súa sensibilidade son un pouquiño estranos ao noso gosto occidental, mais afinanse en col d'un fundamento d'humanidade complexa e moderna, que nol-o fai doado, coma un dos grandes líricos universaes d'agora. Non-os fai desfamiliarizados a gran lonxanía de terra e d'estirpes que nos arredan d'ele. Hai unha fonda fraternidade d'ideial e de patria entre'ele e noso. Arand Nazariantz rende un culto sagro aos propios eidos e adoita valorare con fe imensa aos ollos dos extranxeiros a hestoria e as glorias da súa patria o mesmo que outros ilustres intérpretes da i-alma Armena, Elies Demirgibasxan Arxiac Trobanian, etc., que algunha ves hemos facer conecere-os nosos leutores. En síntesi, a poesía de Nazariantz e acochadora do único oriente esencial que nós podemos nos asimilare, co'a súa arte en senso nova e antiga, coa súa forza

sonorosa e vixiante, coa súa violencia de con-querimento e arelando do eterno. —A Armenia en sangue e chamusca—a Armenia que aparece aínda abandonada ao furor kurda—alí domina cinguida da coroa do martirio, coma centro de sensibilidade.

Arand Nazariantz, inda non é conecido para os peninsulares de fala castelán; algunhas das súas poesías fono vertidas a lingua da patria irmá Cataluña e publicadas en «La Revista» de Barcelona, e d'ela as collemos e traducimos ao galego.

Matar Dolorosa

A MIÑA NAI

Eu sei que ti me agardas aló, acochada na tua inmensa tristura vixiante, m'agardas na anguria. ¡oh nai, santa naiçña! sempre agardándome déital-as as tuas bágoas puras na furna da delore.

Eu sei que ti me agardas aló, que bentas o teu fillo lonxano e maldices o destino abafante.

Sangrando a tua carne encol das espiñas do seu esodo—¡oh bránquísima na soma d'hora baixa!—alóngal-a magrore dos teus brazos, na tua fe heroica, cara á ilusión creceré d'un mañán...

Oh dozura suprema e lumiósa, oh nacía desespránza, lembradora da agunia d'unha posta do serán que loita contra das tréboas, esmorecida mas xúrdia! cicais me agardes lonxana, na chouza, sobre do outeiro; onde viras o froito do teu único grande amore.

—Alma mística, doce como nengunha!—Todo crepúsculo que pasa nas vixiantes pupilas s'afunde i-as escurece: lindos ollos soñadores, mas ¡ai! cansos, xa moi cansos por mor das longas vixilias, por mor dos hourizonte sirtos do camiño do desterro pol-o que me viron alonxare, elceso o curazón co'a xuvenil labarada d'un sol misterioso, un serán xa a finar nos escuros riscos onde hai orgullosas ruinas...

Mas eu tornarei, tornarei un serán fosco, á hora da xustisa, á hora da *revanche*, cando a Morte recuará diante da Fe, tornarei levando a nosa delor ululante e vindicadora, o xenio da Vitoria.

E ti me agardarás, i-has d'apreixare a miña cabeza precocemento branca, mas forte pol-a loita, nos teus brazos magrecidos, con apertada fonda como o esquecemento i-a morte, para que os meus ollos preguen unha vez aínda, a vez derradeira, o perdón da tua Bondade, pol-a miña valeira existencia, na que non vira correl-o sangue do Asovalladore baixo a espada de meu pai, diante da que prometín, diante da que xurei ao partire.

Mas a miña vida ña nai, eu coído que non foi vana e indina, i-a causa alma miña base ver alcumiñada pol-a tua aberta e pol-a tua doce cantiga vella, a doce cantiga escoitada nos tempos da leda infancia, nos tempos da santa loucura; ¡a cantiga sagra y homilde, tan amada do meu curazón, cando frolecía en col dos teus beiziños bondadeiros c'o azul incenso da galaria, ¡oh nai, naiçña!..

O sono do meu sol

Oh visión do meu sol, luz eterna da i-alma miña, xurdió fenestral de ledicia, posto encol do aberto camiño onde é posíbel espíar o infinito sen veare c'oas palpebras os ollos mortáes.

Oh sono do meu sol, máxica pupila inframada das inñaxes a viren, onde, entre espasmos de cores fortes e deseios, tremelece convulsa a miña face!

Oh latexo escintilante do ollo do Mañán!

Sono do meu Sol-Xuventude, sonora armonía da miña i alma radiante no ar com'o metal da campana que tanxe; frebe puleante da Vontade... fervenza rosadiña

das miñas rebelións, en torno teu ¡Oh Sol! en torno teu ¡oh curazón! como sanguíentos satélites rolan os meus tolos desinos, independentes, mais aló de toda lei...

Curazón da miña raza, saude!

Saude, curazón da miña raza! Saude, curazón triste, maxestoso, curazón solar, chama que escintilea e inspira a Greenza y-a Lira; Curazón-Lira, de cordas melancónicas—sete abismos místicos—¡ue latexan diante de visións terribels, esmorecentas n'un sono inmortal. Curazón forxado en ensonos, curazón forxado en ferro, saude!

Espantábel, sanguíento curazón da soedosa Armenia, flamixera escarlata en col do mare da nosa delor, que tráxicamente s'abala—mártir seculare—i-é sofrimento que berra no fondo sen fondo no ritmo tráxico de cantigas maravillas. Saude!

Na treidora e criminal preguiza dos povos orientaes, en días brancos, en serans bretemosas, ti, crave do misterio da existencia, contra aquilo que aguniza te revoltas: dinámica venganza da vida, revóltaste tamén contra da morte, lámpara da inmortalidade: lonxana mas segura vitoria.

Inexorábel i eterna deusa d'heroica violencia, deusa surdindo de seio dos séculos, agora vas camiño das antigas grandezas, vello camiño todo cheo de sangue. E vaste maxestoso e tristemente. Tua gran delor, curazón da miña raza, curazón solitario; tua delor, divinal descomprendida, ¡oh Anahit! é a delor fecundo do xenio xusticieiro que loita aínda para graval-a imaxe súa na pedra da inmortalidade.

¡Saude Curazón luminoso, curazón solar da miña raza!

OS MORTOS MANDAN

O IDIOMA

O povo que non queira avergoñarse de se mesmo ã face dos mais, o que queira facer valer a súa honra e a súa dinidade de raza ou de nazón, é perciso que comence por estimar e glorificare a súa lingua.

O idioma d-unha nazón é, si así podemos decil-o, súa alma, seu carácter encarnado espallado nos soidos: é o espello onde mais vivo e con mais grande fidelidade reflexan-se su psicoloxía, seus gustos e costumes. Despreciar o propio idioma, é menospreciarse un a se mesmo; e o propio menosprecio, sin subprime virtude n-as individuos, non é n-os povos senon torpe abyección que moi axiña atopan o desprezo xeneral ou a servidume.

Grande foi o traballo que alguns conquistadores puxeron en facer esquencer a lingua do país conquistado, trocando-a pol-a dos invasores. Nada axudou a manter vivo o carácter nazonal, a fortalecer o espírito de independencia e a estreitar os nōs da raza, como o amore que se profesa ao idioma da Patria verdadeira. Este amore é tanto mais forte, canto maior sexa o brillo que o idioma reciba e canto mais s'erga aos ollos do povo, de tal xeito que poida ter fachenda de o falare.

Joan Saco e Aroc.

Asteriscos

Non sei como estará a estas horas Xavier Sotó Valenzuela despois da andanada literaria, chea de lugares comuns e fedenta a miolos acedos, que lle adicou certo concexal vigués.

A mín me non sorprendeu. Ese criterio troglodítico, envolto en verbas valeiras, estilo oratorio dos declamadores do «Desastre», residuo da vella tonalidade burguesa, e a caraterística mais esauta do noxento aduciamiento da sociedade hespañola.

Ese concexal pensou, sen dúbida, que iba a facer un papel brillante desterrando un bizantinismo nefasto lembrando a clásica patriotería que tan negras e tristes páxinas deixou escritas na historia da Península. Mais a mín, en lugar de me dar noxo, fíxome rir, inda que sei ter compasión. ¡Como que fai tempo que non cato unhas migallas de prosa tan castelán e tan retórica como a do arrogante concexal astur! Con menos dereito figuran no cotarro literario peninsular «O Cabaleiro Audaz», por exemplo, Hoyos e Vincent ou... Andresito González-Blanco.

* * *

Todos estades enterados do que lle acontece a *El Sol*. ¿Asóbravos tamén? A mín, nada. E un de tantos casos normaes producidos dentro da anormalidade da vida oficial hespañola. A podredume do Estado chega a faltar a Constitución e a furar as súas leises fundamentaes. Os enemigos do xornal madrileño—millor non pol-as súas páxinas, senón pol-a súa orientación—alegan, como razón primordial pra que se lle poñan trabas á liberdade industrial y-ô progreso periodístico, que o anxe de *El Sol* é a morte dos demais xornaes. Evos, en realidade, unha razón potísima pra que, desde agora mesmo, o povo hespañol se poña de cheo ô lado do xornal atropellado e se gabe de que esteña a piques de morrer unha Prensa chanchulleira e noxenta que debeu morrer fai moitos anos; ¡que millor fora que non nacera!

Se por esto é, ¡arriba o monopolio!, inda que coidemos funestos todolos monopolios, o da Tabacaleira en primeiro termo, por ser o escándalo mais vergonzoso que oxe da a inercia oficial. Ben está o que sucede en toda Hespaña con motivo do Tabaco. Un Estado aconchabado c'unha Compañía pra faltar ôs seus compromisos e aldraxar e espírito público de cidadanía,—si é que o hai. Ademais, pechándolle portas á riqueza nacional, prohibida a industria do tabaco. Pero, señor, ¿hay Goberno n-esta pintoresca Península? ¿Qué

fan logo, ou qué fixeron, ou siquera qué intentan facer eses xornaes que están tramitando co risible Dato os funeraes de *El Sol*, e que non falan mais que do monopolio do papel? ¡Ah!..

Non se fatigue o mestre Ortega Gasset. A sensibilidade política e social da Hespaña ten unha epidermis mais dura que a pel do cocodrilo. O sentido da liberdade e da xusticia témolo sómentes cando o atropello é con nos. Entón si bai solidariedade: a solidariedade d'un mesmo. Pol-o demás, o que as teña que as rasque. Tal é a divisa do perxenio moral do hespañol d'hoxe. Falarlle d'outras cousas é... «margaritas ad porcos».

Decátase un perfectamente que a Prensa decrépita esbafulle e recade total-as armas contra *El Sol*. E'a eterna loita da vida hespañola: do vello contr-ô novo, do morrente contr-ô que nace, da caducidade contr-á xuventude, da capirrería servil contr-á baruda indepedencia.

El Sol, ademais de crebar os mol-des rufinarios do periodismo hespañol, ademais de sere un gran xornal —o primeiro entre todos—está facendo unha obra cultural que non fixo ningún, unha obra que mais que a ningún favorece ás crases modestas, porque pon ô alcance d-elas elementos de instrucción e de cultura que enantes non tiñan e que ningún outro xornal tratou siquera de facer. Referímonos á biblioteca de libros bos y escolleitos que, por un precio certamente módico, chegan ás maus dos seus suscriptores e lectores. ¿Hai semellanza entr-os libros de Calpe e os folletíns estúpidos dos demais xornaes, esa bazofia novelesca de Xavier de Montepín, de Carolina Invernizio, de Richebourg e tantos outros grafómanos por entregas? ¿Fíxo algo, siquera parecido, o monosilábico *A B C*?

Tampouco *El Sol* nos parece completo. Non habería mais que pedirle se millorara un pouco na súa colaboración e non botásemos de menos n-él, por exemplo, a Unamuno ou a Pío Baroja, que son, con Maeztu e con Xenius, os representantes mais outos da dinámica espiritual hespañola.

ROBERTO BLANCO TORRES

Rexionalismo astur

Pra o irmán Soto Valenzuela,
Presidente da Moceda Galeguista
de Vigo.

Esiste en Asturias un notábel movemento rexionalista que paseniñamente conquiere xeito nazonalista. A i-alma d' ese movemento é o visconde de Campo Grande autor do folle-

to moi loubado «La Junta general del Principado de Asturias». N' este folleto tense sintetizado a historia dos «Fueros Asturianos» e n'ela próbase qu'estes Fueros eran sustancialmente igoaes ôs das Vascongadas. Ao vizconde mesmo i-os señores Ceferino Alonso e José González, débese-lles a «Doctrina asturianista» na que se afirma a máxima arela do rexionalismo asturio: «Asturias libre, regida por si misma».

Estas ideyas teñen xa moito raigame naquel pais. Hay varios centros asturianistas defensores dos fueros antigos moito mais liberaes que as uniformadoras leis de oxe, propias da «Hespaña unha e indivisibel» que sómente poden defendere agora parvos e ilotas.

Pra cumprir co' a súa esencialidá nazonalista pois esto representan as arelas de crear unha cultura propia, háchase en camiño de se fundare unha Academia Asturiana de Artes e Ciencias en Gijón. Ao mesmo tempo vaise cultivando o bable con fondo agarimo. E pensan tamén no teatro rexional.

A «Junta Regionalista del Principado» composta de 18 membros, persídea Vázquez de Mella.

N' os xa temos dado novas d' este movemento aos nosos lectores i-amigos. Mas oxe cómprenos facer estas liñas, verdadeiro estraño d'un artigo saíu na «Correspondencia de Valencia» e que «El Noroeste» da Cruña reproduxo.

Os tempos de voltar ao prantexamento do pleito das autonomías rexionaes ven de contado; ao subir ô poder, como xefe de Goberno Melquiades Alvarez, asturián, que arregará dos Fernández e González que avergoñan c'o seu cerebro simplista e cursi aos da terra de Don Pelayo; por non saberen dos Fueros do país de seu.

Teatro Cabanillas

En Bayona inaugurouse un teatro que leva o nome do gran poeta da Raza, Ramón Cabanillas, noso querido irmán.

Ns festa inaugural tomou parte o coro d'Ourens de «Ruada», sempre dino de se loubare. Tamén autuaron n'ela os irmáns Losada Dieguez, Risco, Noguerol e Rodriguez de Vicente.

ADVERTENCIA

No derradeiro número por un erro d'axuste, sairon foran de lugar os traballos que levan por titulares «Psalmo a unha muller qu'endexamais ha de ser miña» e «Pensamento sobor da Comtesse de Noailles» que forman parte dos «Poemas sinxelos» de Correa-Caldéron.

COUSAS PARA NOS RIRE

Un ché, dous chés...

Un señor Costa Figueras que sei que chegou fai pouco das Pampas feito un pampo, dixo en Chantada de onde é nado pol-o visto, coma brindis n'un xantar c'o que alí o agasallaron: «*Que don Leonardo Rodríguez, ilustrado repúblico, glorioso de Galicia y ex-Ministro de la Corona, es el caudillo insustituible de la juventud gallega que trabaja y piensa*» ¡Léveme Pepe! eso chámase chegar e enchere ¡Vaites, vaites! Mas non para eiquí a cousa: o mesmo siñore que xa dou bombo longo a outros politiquiños galegos, según nos din, escribiu n'un boletín americano; «*Ha pasado ya de moda—porque ya no es real—la Galicia humilde, empobrecida, retrógrada. En la obra de Jaime Solá, el realismo de la Galicia de hoy enorgullece.*»

Boeno, pois cando ibamos comentar esto en senso humorístico que é coma samente pódese comentare, velaí que nos mandan outro boletín americano no que o mesmo pampo chegado das Pampas ¡qué esperansa, ché! ceiba parvadas a moreas que fan miudas as xa copiadas. El fala da Exposición de Castelao. Escribe: «—¿Por qué no habla en castellano, señor Pedro?—¡Ay, niña! En galego nunca se escribiron os recibos das contribucións... He ahí una de las inquietudes temperamentales de Castelao. En el dibujo que lleva al pie las frases transcritas también uno de los postulados del programa de redención de las "Hirmandades" de ahora. No pagar las contribuciones, no pagar los foros, no pagar al casero. Filosofía de rebeldes simplistas que se reduce a no cumplir ninguno de sus deberes sociales. Un pueblo que pensase así, estaría incapacitado para reclamar ningún derecho Y mucho menos el derecho a ser libre. Sin pagar las contribuciones, imposible e inútil el sostenimiento de la propiedad. Redimir los foros, bien... No pagarlos, equivalen a una ingratitud innoble para la generosidad de los que renunciaron al latifundio al objeto de hacer en Galicia la propiedad asequible a los parias. La de reclamar derechos y no cumplir deberes, solo puede ser doctrina lógica para los bandoleros. Si se negara a los caseros el pago de los alquileres, no habría casas. Como no habría propiedad si las contribuciones no implicarán un buen recurso para que subsista la Guardia civil...

...Confieso sinceramente que ni a mí ni a muchos ha convencido la filosofía ni la técnica de Castelao. Su

Galicia es falsa. Tan falsa como la de Valle Inclán. Los tipos de uno y otro son inventados. Castelao es un dibujante de lugares comunes, divorciados de la realidad. Satirizar la emigración equivale dar fe de que se desconoce, acaso por ineptitud para la gallardía de afrontarla. Respecto a la mendicidad, el propio Castelao dice en uno de sus dibujos, consciente de contradecirse: «En Galicia non se pide, emigrase».

...La leyenda de atraso de Galicia es inventada por sus malos hijos, ineptos para honrala. A la emigración se debe la prosperidad gallega. No merecen, pues que se les admire ni Valle Inclán ni Castelao. Por crear a sabiendas una Galicia de artificialidad, habitada por circales tipos raros. Logicamente borrose de la mente del público presto la remembranza de la Exposición de Castelao.

¿Vichedes que cheia de parvadas? Aos das «Irmandades» nos chama «bandoleiros»; a Castelao, falsario, inepto e mal dibuxante. Fai unha filosofía de bodegueiro, sobr'a propiedade, e coida que na Galiza todo é próspero e rico.

Para que se farten de rir os nosos lectores, copiamos o anterior. Agora, ao número próisimo d' este boletín, sempre humorístico, analizaremos as parvadas ridículas, froito dos miolos do chantadino-pampeiro.

ACHÁDEGO CURIOSO

Diario d'unha dona

O diario d'unha señora que andou a viaxe n'un trasatlántico.

Primeiro día:—Moitos pasaxeiros a bordo.

Segundo día:—Parolei con moitos d' eles.

Terceiro día:—Conecín ô inxenheiro-xefe.

Coarto día:—As miñas relacións c'o inxenheiro-xefe fanse mais íntimas.

Quinto día:—O inxenheiro-xefe pide licenza pra me bicare. Eu négoa activa e rexa.

Sexto día:—O inxenheiro-xefe di-ceme que s'eu non aceto a sua ousada resposta, él afundirá o navío.

Sétimo día:—Salvei a vida dos catrocentos cincoenta pasaxeiros.

Pol-a traduzón e copia

Z.

Peneirando

Boeno: está recibindo «El Sol» moitas probas d'afento.

Mas a vanidade obriga a moitos a mandaren o seu nome i-unhas liñas suas pra vel-as en letra de molde.

O chistoso, sen embargo, inda e outra cousa

Que cantos leian a folla que «El Sol» adica a esas adhesións coidarán que na Hespaña hai unha boa parte d'opinión civil san i-europeia.

Todos veñen a diciren: «como ese atentado contra a liberdade é intolerabel hai que facer y hai que acontecer». E logo d'escritas as cartas d'adesión, nen fan nada, nen pensan en nada, agás a en discutiren no café c'o «Sol» na man

Coidaron xa teren comprido c'o seu deber, gastando un franco de correos de vinte céntimos e un pliego de papel

Por certo qu'entre esas adhesións fachen-dosas houbo unha ridícula e cómica, moi cómica A do noso chistosísimo «home serio e grave» Casais Santaló.

¡'arai c'o amiguño! Lle non di o «Sol» — nunha carta mais oscura que as de Maura e pior escrita que a d'un bachiller — que «acaba de chegar do extranxeiro».

¡Date pote e cálate! Estivo en Italia que casi casi que é non ir ó extranxeiro, xa fai tempo. Cando inda non *lle deran* a auxilia-ria na Universidade caciquil de Santiago

E chámase profesor xa que sona millor que auxiliar.

Abofe nos fixo rir Inda que ao mesmo tempo nos doía que xa nen aos «homes graves e serios» com'os asnos, pódaselles creere o que digan.

X é un corresponsal moi chistoso que ten á «Voz de Galicia» en Betanzos.

Falando do acto da abertura da Exposición Seijo Rubio di que unha señorita muy culta dixolle sinalando a Rey Soto.

—No se porque si sempre que he leído emocionada sus hermosas poesías, me venía a la memoria Virgilio, sino el mejor el mas perfecto de los poetas latinos. Ahora veo que también en lo físico se le parece, porque, como usted sabrá, era delgado, de constitución débil, de facciones correctas, de ojos azules, de mirada dulce y de natural serio y melancólico.

Quixeramos sabel-o nome d'esa señorita que, como a de Vital Aza, coidamos que chamará as pulgas pol-o nome centífico.

Pois cando fala de Virxilio como se tivera sido visita da sua casa

Pol-o demáis, lástima de que Rey Soto seia crego.

E lástima tamén de que esa mesma señorita non'os dema o xuício que lle merez *Don Pio* «Chamaríalle Bruto ou Cesar»?

O Patronato de Caridade da Cruña fixo unha festa flamenguista.

Agora queria facer, se nona fixeron xa outra festa flamenguista benéfica algú rapaces cruñeses.

Premita Deus, que vos fagan prisioeiros «as corsarias» e vos obriguen a estar ouvindo o canto á bandeirita de riox» e xerez, eternamente, ou o que é o mesmo, tanto como dure un discurso de Figueras.

O vermello e marelo i-o flamenguismo, siguen inda sendo sinonimos, pol-o visto.

POEMAS SINXELÓS

XARDIN.

Un sol xa ardente e inda non e primaveira.
 Catro magnolios, unhos plátanos i-unhos árbres que teñen
 unhas frores murchas i sviadas.
 Debaixo dos árbres, macizos d'herba mol, cheos de marga-
 ridas brancas.
 Un home adicase a regar
 A auga deixa antras herbas pingotas scintilantes, como si
 chovera fai pouco.
 Outro, un home coxo, c'unha vasoira vai barrendo e limpando
 os paseios de papés.
 Unha brisa morma abala e dobregra as herbiñas mais outao,
 Arrecend'a i-auga, a humidade
 No centro erguese unha tarta de Benlliure, Con perdón!
 Unhas nenas choutan e berran, correndo.
 I-eu sentado á soma, vèndo a ledicia dos mais, mentras eu
 morro de saudade.
 Un sol ardente e inda non é primaveira!

STRELAS

Facia lua branca.
 A néboa poñía unha coroa de vaguedá ó redor das luces mo-
 rrentes
 Tremelucían as strelas verdes
 I-eu púxenm'a pensar:
 —Son verdes as strelas porqu'as vemos nós eisi ou porque no-
 l'o dixó Xuan Ramón Jiménez?
 Moitas veces vémol'as com'as viron os mais, non como son na
 realidade
 As strelas teñen unha só còr, Como stán tan lonxe non sabe
 ninguén cal é,
 Pra Xuan Ramón Jiménez, o divino e solitario, son verdes
 com'os vermes de lus. Pra outros serán azues, ou roxas ou dou-
 radas.
 Todo stá na nosa sensibilidade,
 Hai cousas que só eisten en nós
 Todc stá contido na interpretación das cousas, das strelas...

O RELOX

AO meu irmán Isaac, no ermo estéril d'Áfri-
 ca, co'a miña lembranza inmensa d'agarimo

Ergues'as sete, váise, volv'as doz'a xantar, váise, volv'as oito
 a cear e deitase.
 Ista é a vida que leva o meu compañeiro de cuarto, un respe-
 tabel hortera que fai calzonzillos.
 Vive con regularidade. Todol-os dias fala na mesa da Chelito
 e de touros, Todol-os dias s'afeita,
 Ten un reloxo.
 Cando se deita póno en col da mesa de noite e mira prá parede
 até o outro día.
 Cand' eu chego de noite, latexa o reloxo...
 Quero dormir e non podo,
 Sóame no celebre aquíl latexo ..
 Stoncias, ergome ispido e poño encol d'il unha pucha como si
 fose un paxaro.
 Mais, sigue latexand' o reloxo do meu corazón.

EU SON UN PENSATIVO

Calquera cousa qu'eu admiro faime incinal-a testa e poñel-o
 rosto un pouco mais rudo que de continuo.
 Eu son un Pensativo
 Aquela serán no xardín púxenma a pensar porque son tan pe-
 quenos os formigos. Eu vós ir e vir pol-a area, sin medo a que
 os pisase i-esmagase esa cousa tan seria e respetable que se cha-
 ma unha persoa. O meu pensamento non tiña nada de trascenden-
 tal. Pero...
 Eu son un Pensativo
 Quero decir que non son unha estátua de Miguel Anxel nin de
 Rodin. Son un home banal que se paseia pol-a Vida c'o seu cu-
 rrazon cheo de sentimento i-o celebre, de ideas inda vagas e moi-
 to dórosas.
 Só se conquire a serenidade do mármore, despois d'abere sa-
 creificado a nosa xuventude.

A INTIMIDADE DA MORTE

Un día vin a porta pechada
 E perguntei pol-a filla da porteira, e dixéronme:
 —Morreu fai quince días
 —Pro morreu a filla da porteira?
 —Si, morreu
 —Paresme c'a vin onte
 A filla da porteira era xorobada e tiña unha face bonita e ma-
 lencónica i-unhos ollos cheos de tristura..
 Si eu o houbera sabido iría tras do ataúde até o cimiterio. .
 Góstame d'ir meditando tras d'un ataúde
 Nas cibdades múltiples a morte non ten intimidade.
 Os meus amigos dirán dispois d'unha longa ausenza miña:
 —Onde vai?
 —Dev'ir de viaxe
 Ao pouco tempo, un volverá a perguntar;
 —Volveu?
 Un c'o sabe, dirá:
 —Morreu
 —Morreu?
 —Morreu
 Quedarán calados, logo falarán de literatura.
 Nas cibdades múltiples a morte non ten intimidade.
 Na cibdá mística houberanme dito adiós....

CORREA-CALDERÓN.

O AMOR QUE SOÑO

TRADUCCIÓN

Eu soño un amor ardente,
 de luz cheo, esplendoroso;
 feito de sangue e rosas; de todo o que é roxo e quente;
 Como unha luz de San Telmo, coma un lóstrego luminoso;
 un amor que pouco dure: extinto tan pronto aceso?
 —¿Que non dure? ¿Y-é amor eso?
 —¿E menos amor quizabes, porque morrer deba axiña.
 Si tal pensas, ¿é que coidas que será mais verdadeira
 A flor de trapo enganosa,
 nunca marcha, do que a rosa,
 da roseira
 —frór raiña—
 que foi nada
 na alborada
 e murchouse â seranciña?

J. I. R.

GLOSA

Inframado o Serán de ópaio ardente,
 na cámara nupcial enchouse o Sol.
 Foy groriosa larada de ledicia
 foy inmenso esplendor.
 Aberto para o ensóio
 de meles revertía o curazón
 e dendes do ondrezl, ben treizozeiro
 frechou, triunfante, o Amor,
 Tremou no ar—a lesta rescendente—
 canción de moceda
 e enfioreceuse o ánimo, xa causo,
 como na verde eda.

A rancia, a xentileza, a gallardía
 de aquela lanzol moza; Oh que visión;
 Oh louzana e garrida noiva, encanto
 de unha hora luminosa, de un fulgor
 que durou o que un lóstrego, e alongouse
 caibando unha canción.
 Oh voz agarimosa,
 ¡Aquel voz!
 ¡Aquel sorriso triste!
 ¡Aquel Adiós...!

Sinto en min cando maximo
 si te fuchés para sempre,
 que o Sol se pón e non volve,
 que nunca mais amaidece.

José Iglesias Roura.

Coutacións decenaes

O Conservatorio de Euzkadi

A Diputación de Vizcaya, ven creando o Conservatorio de Música. A nazionalidade vasca quer ter a súa Escola musical de seu, acordouse no congreso d' Estudios vascos que así se fixera, e xa e feito.

N'esto cataláns e vascos teñen unha grande ventaxa sobre nosco. Os vascos a súa Diputación privilexada, os cataláns a súa Mancomunidad. Y-estes organismos facendo executivos aqués acordos que son de comenencia. xeral para o regurdirre nazalista, sen dare contas ao odioso Estado do Centro, levan a diante canto lles peta.

Mail-os vascos inda por tradición foral fono conservando os seus privilexos, xa de consenso histórico; pero os cataláns tan dependentes coma nós do centralismo, o problema da independencia administrativa.

Non unha Diputación foral, mais si unha Mancomunidad poido e pode ter Galiza. Pero unha Mancomunidad como a Catalana, somentes a forza de cultura capaz d'esnaquizare o caciquismo ha de se conquerire.

O que magoa e abraia é o triste feito de que Cataluña e Euzkadi vavian tendo personalidade musical, porque souberon e saben cultivare os eidos líricos propios con fondo amore, entramentras Galiza, mais lírica e musical que nengunha outra terra d'a Península—esceito a irmá Lusitania—por non decatarse do que valería ben esprotada a súa riqueza *folk-lórica*, por descoñecer os seus propios valores, por ter adormentada a súa i-alma pol-o asoñador infruxo castelán, nen protexe a música nen crea un centro d'estudios musicas, nen manda pensionados ô estranxeiro a catro rapaces, un par cada unha Diputación provincial, que tería de sel-o mais dereito.

¿Por que sô os pintores han receber pensións? ¿Mais importante para Galicia que a pintura e a música son dúbida. Que a terra mais lírica

da Península seia a que fica musicalmente mais atrasada, é vergoñoso e magoante. Porén na Asamblea nazionalista de Lugo acordárase xa traballar pol-a creazón d' unha Escola musical galega. Mas como nós non temos unha Diputación somellante â de Vizcaya nen un organismo com'a Mancomunidad, velai... Totalmente escravos do centralismo.

A Rial Orde do 6 d'Agosto

E como somos escravos do centralismo—e ninguén agás as «Irmandades» fan nada para se redimire d'él—por iso estivo moi ven a Rial Orde do 6 d'Agosto de 1920 que grava vinte pesetas por tonelada de puntaes de pino a esportare.

Os labregos, os que comercian c'os pinos, todol-os galegos se non lembran de Santa Bárbara até que trona. Todosteñen a pantalla castelanista tan sobre os ollos, que, alleos â súa propia alma, arredados inconscientemente da súa propia espritoalidade, non pode decatarse de que tódol-os problemas galegos arrincan d'un sô problema: o do recobro da propia personalidade: O problema que, dende que teñen nascido, fan tremelar as «Irmandades».

¿Como non sistindo pensando pol-a conta propia un individuo ou un povo han ter personalidade e consciencia? E non téndoa quen dubida qu'están no seu dereito os estranos para prescindiren de nosco?

Un día foi o das carnes conxeladas; outro día, o dos mainzos; outro a comunicación ferroviaria; outro o engado co-as facultades de Letras e Ciencias; outro o retraso vergoñoso dos trens; outro o nos doere do cativo material dos ferrocarrís. E somente cando chega o momento de que sofra perxuicio unha clâs da sociedade galega ou unha vila galega, din os xornaes defensores d'esa clâs ou d'esa vila: «E intolerábel que a Galicia tráteselle da pior maneira que outras rexións, cando Galiza non berra nen fai estrodenzas...»

Pois por iso, percisamente, é mercedora de canto malo ll'aconteza.

Ben o sabe o ministro da Facenda

cando di no preámbulo da Reial Orde sobr'a esportación de pinos con sinxelo desenfado que aquela fixoa aconsellado pol-a «Asociación Patronal de mineros de Asturias» y por el Sindicato Regional de Consorcio Carbonero de Oviedo.»

E moda pidir algún adulón de Dato no «Orzán», xornal cruñés, que por vire a Galicia se lle dea seu nome a unha rua. ¡Escravidude, escravidude! ¡Cando hai galegos que din «primero españoles»!...

Pelexa ridícula.

Pois duas asociacións benéficas do Ferrol que levan o nome de Concepción Arenal, rifaron seriamente, para saberen â que lle pertence usar aquele.

E como non conseguiran pôrse d'acordo, someteron o seu pleito ao ministro de gobernación. Como se non houbera d'abondo co-as intromisións do centralismo forzosas, inda vountariamente un feixe de donas e señores buscan no centralismo conselleiro e xuez para unha cousa local

E Bergamín non poderá autuar n'este pleito coma Salomón no das duas nais. Mais podera rirse d'esas ferrolanos e ferrolanos que xogan como c'unha pelota i-o nome de Concepción Arenal ao deperte moderno de caridade... consoante de vanidade. E moi propia dos «malfeitores do ben.»

Da emigrazón.

D. Ricardo Valcarce, de Santa Eulalia de Toiris, publicou un artigo no «Heraldo Galiego» de Bôs Aires, combatindo con argumentos rexos a emigrazón que moitos parvos coidan un ben.

Ten puntos de vista o Sr. Valcarce, somellantes ás que nosco diferentes veces expuñemos n'este boletín.

X

Lea vostede Á Nosa Terra.

FOLLAS NOVAS

LIBROS E REVISTAS

«Colón, español.»

Co este nome acaba de publicare o popular médico cruñés Sr. Rodríguez Martínez un folleto moi interesante. A parte gráfica é gina de se loubare. Leva unha portada de D. Román Navarro e un dibuxo i-autógrafo de Castell o, cheios d'intenzón patriótica.

Noso querido e distinto amigo o Sr. Rodríguez xuntou nas follas d'ese folleto a conferencia notabre que dera non fai moito tempo alnda no «Circo d'Artesanos».

Léndon, conquiere un a seguridade da orundez galega do descubridore do Novo Mundo, e s'ente certa melancolía ao decatarse de que hexa compatriotas nosos capaces d'iren contra d'esta cruzada tan fermosa e que tanto axuda a valorización da nosa Raza.

Rey Soto, puxo un prólogo a «Colón, español» no que o gran curazón e a grande intelixencia do Sr. Rodríguez Martínez fican fielmente retratados.

Ademais do texto notabre, o folleto de que falamos ten algunhas fotografías moi oportunas.

Despois de lido o que Rodríguez di—e mais coñecendo o libro de Ceiko da

Riego—s'ente un meirande orgullo que nunca de se chamare galego. Agardamol-o novo libro de Prudencio Otero pra vermos en preno triunfo a tesis tan debatido de «Colón, gallego».

Nosa embora a D. José Rodríguez Martínez.

La Revista, Barcelona.

Adoitan seren moi amenos e cheios d'interés os cuadernos de publicación quincenal que forman aquel boletín. E o derradeiro que temos recibido non e menos diño de se lere que os outros.

Fala dos poetas galegos e do movemento nazionalista da nosa terra, nomeando aos irmans Viqueira, Risco e Vilar Ponte e copiando unhas versos de Rosalia Castro, de Brañas e de Cabanillas, pra decir que todo tende a preparación do Porto civil.

Atopa boa a orientación da cruzada galeguista, afirmación que leva o camiño comenente y-esto é pra nosco unha cousa de ledicia. E prova aínda tamén que a fraternidade nazionalista catalana e galega cada data faiso mais estreita.

O DIPUTADO POR VEIRAMAR

NOVELA DE GONZALO LOPEZ ABENTE

Esta interesante e modernísima novela en idioma galego, está posta a venda nas principais librerías de Galicia.

Precio, 3 reás.

VÉNDESE:

NA CRUÑA, Administración «A NOSA TERRA», e IRMANDADE DA FALA.—FERROL, Librerías de Comadira e de Gerardo Castro.

EFFECTOS NAVALES

— DE —

FERRER Y COMPAÑÍA—SUCESORES

F. BERTRAN E MIRANBELL

Vigo e A Cruña

CASA FUNDADA EN 1868

Artigos xeneraes pra equipo da Marina Militar, vapores, barcos de vela e pescadores.

Gran H. Universal

Rua da Reina (da Raiña) 21-LUGO

O MAIS NOVO E MILLOR

Ten carto de baño moderno. Dispón de telefono (núm 116) e de coche da casa pra todol-os trens

O GRAN H. UNIVERSAL merece ser visitado

Leutores:

Quen queira ter un traxe bo, xeitoso e que lle coste pouco diñeiro, que o faga na Xastrería de

Xosé Varela da Costa

Rúa do Circo, 16—VIGO

LA SALUD

CASA DE BAÑOS

A MILLOR DA CRUÑA

Avenida de Rubins, 22 (Riazor)

J. SOUZA

SUCESOR DE LAFUENTE

SUCESAL DO D PÓSITO HIDROGRAFICO

PAPELERÍA E LIBRERÍA

Ouxetos d'esquirtorio, Dibuxo e Pintura, Postaes, Aparatos de ciencias, Artigos de coiro, Ouxetos pra regalos, Fotogrado, Tricomia e Catromia, Osteoloxia, Anatomia, Geoloxia, Historia natural, Grabado.

Cantón Pequeno, 13.-A CRUÑA

M. VILLUENDAS

IMPRESA

IMPRESANTSE TODA CRAS DE TRABALLOS FINOS.

BETANZOS (CRUÑA)

FARMACIA EUROPEA

— DE —

LOPEZ ABENTE

— REAL, 55 —

A millor surtida da Cruña e un dos estabrecimentos da súa crase que mais honran a Galicia. Montada con arrego o derradeiros adiantos.

Hotel Continental

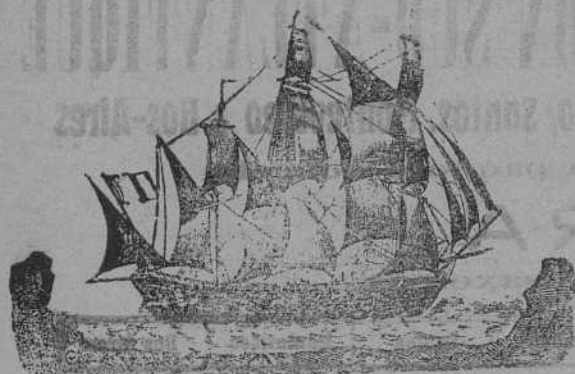
Castelar, 8 e Olmos, 28

O MELLOR SERVIDO

— DE —

M. Losada Prado

A CRUÑA

LLOYD REAL HOLANDÉS

AMSTERDAN

(KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD)

Viaxes rápidos ó Braxil e a Arxentina pol-os acretados vapores correios

GELRIA, ZEELANDIA, FRISIA E HOLLANDIA

Saidas fixas-regulars da Cruña e Vigo, admitindo pasaxeiros de 1.ª, 2.ª, 2.ª intermedia e 3.ª crás

Pra informes respecto das datas de saidas e prezos de pasaxe dirixirse ó Axente xeneral da Compañía en España

D. Raimundo Molina e Couceiro,—Consinatario na Cruña e Vigo.

COMPAGNIE GENERALE TRASATLANTIQUE

VAPORES CORREOS DE GRAN VELOCIDADE
SERVICIOS DIREITOS DENDE O PORTO DA CRUÑA

PRÓISIMAS SAIDAS PRA HABANA E VERACRUZ

Prezos do pasaxe (incruído os impostos)

	Habana	Veracruz
Ponte de paseo:		
Camarotes de luxo	Ptas. 2.053'75	2.138'75
Id. exteriores	> 1.668'75	1.753'45
Ponte superior:		
Camarotes exteriores	> 1.498'75	1.593'75
Id. interiores	> 1.293'75	1.378'75
Ponte inferior	> 1.295'75	1.378'75
Segunda crase	> 1.103'75	1.088'75
Preferencia	> 808'60	798'60
TERCEIRA CRAS.	> 328'60	343'60

O día fixo de saída anunciarase oportunamente

O pasaxeiro que desexa embarcar ten de remitir seguidamente o nome e mail-o importe do pasaxe, sen emprender viaxe hastra que teña a conformidade do Consinatario de que se lle reservou a praza. Os emigrantes e todolos equipaxes, son levados a bordo por conta da Compañía.

Pra toda clas d'informes sóbor de datas de saída, prezos do pasaxe e tipos de flete, dirixirse o seu Consiguatario.

D. NICANDRO FARÍN.—Rúa de Compostela, esquina a Praza de Lugo.

Compañía Chargeurs Reunis

Pra os portos de PERNAMBUCO, RIO JANEIRO, SANTOS, MONTEVIDEO e BOS AIRES.

Proisimas saidas por acretados vapores correios a gran velocidade.

Admite pasaxeiros de cámara e 3.ª cras.

Prezo do boleto de TERCEIRA CRASE Pesetas 374'60.—Nenos mais novos de dous anos, un gratis por familia.—De dous a 10 anos, pagan medio pasaxe. Maiores de 10 anos, pasaxe enteiro.

NOTAS INTERESANTES.—As mulleres que leven nenos que non chegan aos 10 anos, chamadas pol-os seus maridos, non poden embarcaren pra BOS-AIRES si non presentan n'esta Agencia un certificado PRECISAMENTE do DEPARTAMENTO de EMIGRACION de BOS-AIRES, permitiéndolles o desembarcaren na REPUBLICA ARGENTINA. Non teñen valor algun, as cartas de chamada, autorización, nin poderes ante os Cónsules hespañoles. As mulleres que se atopan n'estas condicións e non presentan NECESARIAMENTE o dito certificado, non poden embarcar. Tamen teñen que presentaren o mesmo certificado os emigrantes que teñan MAIS de 60 ANOS e non vaian acompañados da súa familia.

O día da saída anunciarase con oportunidade.

Os pasaxeiros teñen de presentarse n'esta Axencia cinco días antes da saída do vapor.

Pra informes dirixirse aos Axentes Xeneraes en Hespaña.

ANTONIO CONDE (Fillos).—Praza d'Ourense, 2.—A CRUÑA.

COMPAGNIE DE NAVIGATION SUD-ATLANTIQUE

Saída do porto da Cruña para Bahía, Río de Xaneiro, Santos, Montevideo e Bos-Aires

O día 30 de Agosto, saíra da Cruña o paquete correo

SAMARA

de 10.000 toneladas, admitindo carga e pasaxeiros.

	Pernambuco	Bahía	Río Xaneiro	Santos	Montevideo	Bos Aires
En primeira crase Ptas.	1.072'25	1.116'25	1.336'25	1.380'25	1.580'25	1.556'25
En segunda crase	> 793	> 815	> 859	> 881	> 947	> 1.035
En segunda intermedia	> 628	> 628	> 628	> 628	> 628	> 628

Prezo do pasaxe en 3.ª crase a Brasil, Montevideo y Bos-Aires, (incruídos impostos) Pesetas 359'60

Para mais informes dirixirse aos seus consinatarios:

Sres. OYA GILARD e COMPAÑÍA (S. C.) Praza d'Ourense 2 B e Felxóo 2.—A Cruña.